

วิธีดำเนินงานและการรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ แผนกวิทยาศาสตร์ และศิลป์ จำนวน ๑๖๕ คน เป็นชาย ๕๐ คน หญิง ๔๕ คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร เกณฑ์การเลือกโรงเรียนคือ

๑. โรงเรียนจะต้องมีระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากผู้วิจัยสนใจศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็กๆระดับนี้ เพราะเป็นเด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับที่เชื่อมโยงระหว่างการศึกษาตอนต้นกับอุดมศึกษา นักเรียนเหล่านี้อาจมีการพิจารณาตนเองในด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวางอันอาจเป็นแนวทางในการเลือกอาชีพหรือแขนงวิชาเพื่อศึกษาต่อไป

๒. โรงเรียนจะต้องมีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๕๐๐ คนขึ้นไปโดยที่ผู้วิจัยคาดว่าจะได้จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มากพอ

โดยใช้เกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลางสังกัดกรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้จำนวนโรงเรียนชาย ๑๕ แห่ง โรงเรียนหญิง ๑๐ แห่ง และโรงเรียนสหศึกษา ๕ แห่ง สุ่มโรงเรียนเหล่านั้นได้โรงเรียนชาย ๒ แห่ง โรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษาอย่างละ ๑ แห่ง โดยถือเกณฑ์อัตราส่วน ๒:๑:๑

ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ แผนกวิทยาศาสตร์และศิลป์ของแต่ละโรงเรียนตอบแบบทดสอบทุกคน แล้วเลือกเฉพาะผู้ที่มีคุณสมบัติดังนี้ คือ (๑) มีอายุระหว่าง ๑๖ - ๒๐ ปี (๒) ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเดียวกันระหว่างปีการศึกษา ๒๕๐๔ - ๒๕๑๐ (๓) ไม่เป็นนักเรียนซ้ำชั้น และ (๔) ต้องเป็นผู้ที่ตอบแบบทดสอบครบทุกข้อ ปรากฏว่าได้จำนวนนักเรียนจากโรงเรียนชายสองแห่ง ๔๑ คน และจากโรงเรียนสหศึกษา ๓๕ คน นักเรียนหญิงจากโรงเรียนหญิง ๕๕ คน และจากโรงเรียนสหศึกษา ๓๗ คน เป็นนักเรียนแผนกวิทยาศาสตร์ ๔๗ คน และนักเรียนแผนกศิลป์ ๓๕ คน

เครื่องมือในการวิจัย

แบบทดสอบที่ใช้มี ๒ ชุด คือ

๑. แบบทดสอบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของ Piers และ Harris (แบบทดสอบชุด ก.) มี ๔๐ ข้อ เป็นข้อความที่เกี่ยวกับลักษณะทางร่างกาย การแต่งกาย สุขภาพอนามัย บานและครอบครัว ความสนุก-สันทนาการพักผ่อนหย่อนอารมณ์ ความสามารถทางกีฬา การเล่นต่าง ๆ ความสามารถทางการเรียน ทักษะคือโรงเรียน ความสามารถพิเศษ ทักษะทางสังคมและความสัมพันธ์กับคนอื่น ความชอบและไม่ชอบเกี่ยวกับตนเอง บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และความรู้สึก ข้อความเหล่านี้รวบรวมได้ ๑๐ องค์ประกอบ ในบรรดาองค์ประกอบเหล่านั้น มี ๖ องค์ประกอบแปลความหมายได้ว่าแสดงลักษณะอะไร ได้แก่ องค์ประกอบที่เกี่ยวกับ สภาพทางสติปัญญาและการเรียน พฤติกรรม ความวิตกกังวล ความเป็นคนที่น่านิยม รูปร่างลักษณะร่างกาย สุขและมีความสุข สำหรับอีก ๔ องค์ประกอบนั้นไม่อาจจะให้ชื่อองค์ประกอบได้ เนื่องจากในองค์ประกอบนั้น ๆ มีข้อความต่าง ๆ ที่ไม่แสดงถึงลักษณะอย่างเดียวกันทุกข้อ เป็นต้นว่า องค์ประกอบที่ ๔ ประกอบด้วยข้อความตามลำดับดังนี้ คือ ฉันเป็นสมาชิกคนสำคัญในการครอบครัว ฉันเป็นคนรื่นเริง ที่บ้านคอยหาเรื่องว่าฉันอยู่เรื่อย ข้อความบางข้อของแบบทดสอบอาจจัดอยู่ในองค์ประกอบมากกว่าหนึ่งองค์ประกอบขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องจากข้อความนั้นแสดงลักษณะขององค์ประกอบต่าง ๆ นั้นได้ และมีอยู่ ๒ ข้อที่ไม่ถูกจัดอยู่ในองค์ประกอบใด ๆ เลย แต่มีอำนาจการแจกแจงสูง (ดูภาคผนวก ข.)

ข้อความแต่ละข้อของแบบทดสอบเป็นประโยคบอกเล่าที่เกี่ยวกับตนเองทั้งด้านดีและไม่ดี แต่ละข้อมี ๒ ข้อย่อยสำหรับให้เลือกเพียงคำตอบเดียวคือ จริงและไม่จริง ผู้ตอบต้องเขียนวงกลมล้อมรอบคำว่า " จริง " ถ้าข้อความตรงกับความเป็นจริงของตน และเขียนวงกลมล้อมรอบคำว่า " ไม่จริง " ถ้าข้อความไม่ตรงกับความเป็นจริงของตน

การให้คะแนน คำตอบข้อใดที่แสดงว่าบุคคลนั้นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองทางด้านดีข้อนั้นจะได้รับ ๑ คะแนน แต่ถ้าแสดงไปทางด้านไม่ดีจะไม่ได้คะแนน คะแนนเต็มมีทั้งสิ้น ๔๐ คะแนน

การแปลแบบทดสอบ ผู้วิจัยได้แปลและเรียบเรียงแบบทดสอบเป็นภาษาไทยโดยยังคงรูปเดิมไว้

การลองสอบ ใช้วิธีการสอบซ้ำสองครั้งกับกลุ่มนักเรียนชาย ๔๐ คน และนักเรียนหญิง ๔๐ คน ได้ค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ ๐.๘๓ และ ๐.๘๖ และจากการหาความเชื่อถือได้โดยใช้ Kuder - Richardson Formula ๒๑ กับนักเรียน ๑๖๕ คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ ๐.๘๖

๒. แบบทดสอบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (แบบทดสอบชุด ข.) เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพราะแบบทดสอบชุด ก. นั้น แต่เดิมใช้ศึกษาเด็กระดับประถมศึกษาปีที่ ๓ จนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และมุ่งกล่าวถึงแต่ลักษณะของตนเองที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเท่านั้น สำหรับการวิจัยนี้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็กวัยรุ่นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ซึ่งเด็กวัยรุ่นจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในอุดมคติโดยพิจารณาตนเองลึกซึ้งกว่าเด็กอายุน้อย และความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในอุดมคตินั้นเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลพยายามแสดงพฤติกรรมในปัจจุบันให้เป็นไปในแนวที่ต้องการนั้น^๑ ดังนั้นผู้วิจัยต้องสร้างขอทดสอบเพิ่มเติม โดยอาศัยหลักเกณฑ์การอธิบายเกี่ยวกับตนเองที่ Jersild^๒ และ Strang^๓ รวบรวมไว้

ข้อความของแบบทดสอบนี้เกี่ยวกับตนเองในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ คือ (๑) ลักษณะร่างกาย (๒) การแต่งกายและความเรียบร้อย (๓) สุขภาพอนามัย (๔) บ้านและครอบครัว (๕) ความร่าเริงในการพักผ่อนหย่อนใจ (๖) ความสามารถทางกีฬาและการเล่น (๗) การเรียนและความสัมพันธ์กับโรงเรียน (๘) ความสามารถทางสติปัญญา (๙) ความสามารถพิเศษ (๑๐) ทักษะทางสังคมและความสัมพันธ์กับคนอื่น (๑๑) ความเป็นจริงของตนเอง บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ความรู้สึก และอารมณ์ และ (๑๒) ตนเองในอุดมคติ (คุณภาพผนวก ข.)

^๑ Elizabeth B. Hurlock, Child Development, 4th ed. Tokyo, Kogakusha Company Ltd., 1964, 709 - 710.

^๒ Arthur T. Jersild, In Search of Self, New York, Teacher College, Columbia University, 1966.

^๓ Ruth Strang, The Adolescent Views Himself, New York, Mc Graw-Hill Book Company, Inc; 1957, 67 - 128.

ผู้วิจัยสร้างข้อความได้ ๑๔๑ ข้อ แล้วให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๑๐๐ คน คอบแบบทดสอบโดยไม่กำหนดเวลา ปรากฏว่าโดยเฉลี่ยแล้วนักเรียนใช้เวลา ประมาณ ๓๐ นาที สำหรับคอบแบบทดสอบ เกณฑ์การเลือกข้อที่ใช้ได้กำหนดให้มีค่าดัชนี ความยากง่ายระหว่าง ๐.๒๐ ถึง ๐.๘๐ และอำนาจการแจกแจงมีค่าตั้งแต่ ๐.๒๐ ขึ้นไป ปรากฏว่าในที่สุ่มมีข้อความที่ใช้ได้ ๑๐๖ ข้อ

การหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบทดสอบชุด ช. ผู้วิจัยให้นักเรียน ๑๖๕ คน คอบ และใช้ Kuder-Richardson Formula ๒๑ หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ได้เท่ากับ ๐.๘๘ ข้อความแต่ละข้อเป็นประโยคบอกเล่าเกี่ยวกับตนเองทั้งด้านดีและไม่ดี โดยผู้คอบ เขียนวงกลมล้อมคำว่า "จริง" ถ้าข้อความเป็นจริงสำหรับตนและคำว่า "ไม่จริง" ถ้าข้อความ ไม่เป็นจริงสำหรับตน

การให้คะแนน คำคอบข้อใดที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในด้านดี ข้อนั้นได้รับ ๑ คะแนน และถ้าคำคอบที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองด้านไม่ดีจะไม่ได้รับคะแนน คะแนนเต็มทั้งสิ้นมี ๑๐๖ คะแนน

นอกจากแบบทดสอบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองทั้งสองชุดดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยใช้ คะแนนสอบไล่ปลายปีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ของปีการศึกษา ๒๕๐๕ แสดงความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียน เนื่องจากเป็นคะแนนที่ได้จากการสอบข้อสอบอันเดียวกันหมดทุกวิชา

การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เลือกได้โดยใช้เกณฑ์ดังกล่าวไว้ในตอนต้น การวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้คือ

๑. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของนักเรียนระหว่างเพศ แผนกวิชา ที่ศึกษา และระหว่างประเภทของโรงเรียน (t - test)

๒. หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองกับความสำเร็จทางการศึกษา ของนักเรียน จำแนกตามเพศ แผนกวิชา และประเภทของโรงเรียน (Product moment Correlation)